

Item: 7176

Kiad sor: 11/26/1989 14:07:41

Om Fejléc: kiad rvk2011 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: (Embargós november 26-ikán 20 óráig)

Hír:

A propaganda-szünet kijátszása

München, 1989. november 25. (SZER, Világhíradó) - A holnapi népszavazást hivatalosan teljes propaganda szünet előzte meg, vagy mint Kasza László budapesti stúdióinkból kifejti, kellett volna megelőznie:

A választási törvény kimondja, hogy a népszavazás, vagy választás előtt 24 órával be kell fejezni minden politikai agitációt. A meggondolás háttérében az a gondolat áll, hogy a választások előtt propagandával bőségesen ellátott állampolgárnak legyen ideje gondolatai rendszerezésére, ne történjék az, hogy a választás aktusa előtti pillanatban esetleg egy ügyes, de demagóg reklám olyan döntésre kényszerítse, amelyet később esetleg megbánná. Az elv bejártott gyakorlat nyugati demokráciákban. Jó az, hogy most, az átmenet időszakában átvesszük ezt a gyakorlatot.

Átvesszük? Már aki, már ami. A Magyar Rádió, a tévé, amennyire látom, hallom, kínosan hangsúlyozta tegnap este, hogy még hány perc van éjfélig, és aztán semmi propaganda. Tehát így jogilag nem kifogásolható Árkus József röviddel éjfél előtti népszavazás ellenes hacacáréja sem.

Aztán olvasom a mai lapokat: Magyar Nemzet, Magyar Hírlap. Szigorú tárgyilagos tudósítások a vasárnapi népszavazás mikéntjéről, technikai lebonyolításáról. Tehát betartják a törvényt. Aztán kezembe veszem az MSZP lapját a Népszabadságot. Az első oldalon kezdődő interjú Csurka Istvánnal. Csurka párt. Tudjuk, el is mondja. Kérdezik is tőle, hogy miért. Részletezi. Tegnap ez még természetes lett volna, lehetett volna. De ma Csurka pártpropagandával a Népszabadság első oldalán? Hogyan jön ez össze?

Mert ismerem őt, biztos vagyok abban, hogy demokrata érzülete nem egyezne bele abba, hogy nevével visszaélve sértse meg a Népszabadság a választási törvényt. Marad az, hogy nem mondták meg neki, mikor közlik a vele készített interjút. (folyt.)

Item: 7177

Kiad sor: 11/26/1989 14:08:54

Om Fejléc: kiad rvk2012 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - A propaganda - 1. folyt.

Hír:

De nemcsak az MSZMP-ből lett MSZP lapjával van demokrácia gond. Van itt más is, tudatosabb is, leplezetlenebb is. November 25-i dátummal megjelent a Szabadság, az alakulóban lévő új, vagy régi -

hadd ne döntsem el én - MSZMP lapjának első száma. Négy oldal, tele ennek a csoportnak népszavazással kapcsolatos agitációjával. Nincs véletlen, mert még egyszer mondom, a rányomtatott dátum november 25-e, vagyis az a nap, amikor már nem szabad választási agitációt folytatni. Következtetés? Miért kellene? Ugyis érzi mindenki, hogy sem a régi kommunista párt, sem utódja nem akarja betartani a demokrácia játékszabályait. Az egyik közvetve sérti meg, a másik leplezetlenül füttyül rá. +++

Item: 7196

Kiad sor: 11/26/1989 17:45:21

Om Fejléc: kiad rvk2032 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: (Embargós nov. 26-ikán 20 óráig)

Hír:

A Népszabadság megszegte a törvényt

München, 1989. november 25. (SZER, Hazai napló) - A mikrofonnál Gordon Tamás. Kézenfekvő lenne, ha mai műsorunkat teljes egészében a népszavazásnak szentelnénk. És ezzel nemcsak műsorunk címéhez lennénk hűek, de így a legteljesebb képét adhatnánk az ország politikai érlelődésének, a pártok helyzetének és általában is bemutathatnánk, hogyan is áll a népfelség elve Magyarországon, 1989 késő őszén. Mégsem tesszük. A törvények értelmében a népszavazással kapcsolatos minden politikai kampánynak véget kellett érnie pénteken éjfélkor.

Nagy volt a csodálkozás szerkesztőségünkben, amikor arról értesültünk, hogy a Magyar Szocialista Párt lapja, a Népszabadság interjút közölt Csurka Istvánnal, a neves íróval, a Magyar Demokrata Fórum alapító tagjával, a Fórum egyik köztisztviselőjével álló vezetőjével.

A Népszabadság megszegte a törvényt, hiszen Csurka Istvánnal nem semleges, a politikától távol álló kérdésekről esett szó, hanem olyan témákról, melyek közéletünk legégetőbb problémáiról szólnak. Nem tudjuk mikor adta Csurka az interjút, az azonban bizonyos, hogy a népszavazás után, vagyis a jövő héten már aktualitását veszítette volna.

Villáminterjúban akartam kérdezni a Szabad Demokraták Szövetsége ügyvivőjét Kis Jánost, mi az SZDSZ véleménye, élnek-e panasszal? Kis János azonban elzárkózott az interjútól, arra hivatkozva, hogy nyilatkozata - egy nappal a népszavazás előtt - törvényellenes volna.

Nem hiszem, hogy közéletünk hasznára válik, hogy a Népszabadság, tehát az MSZP imigyen deklarálja törvényen-felüliségét. És még egy megjegyzés: a pénteken megjelent Szabadság című új lapot szombaton nem lehetett kapni. Az MSZMP újságának terjesztését, a népszavazásra tekintettel, felfüggesztették. +++

Item: 7203

Kiad sor: 11/26/1989 19:42:48

Om Fejléc: kiad rvk2039 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: (Embargós nov. 26-ikán 20 óráig)

Hír:

Népszavazás - amerikai lapvélemények

Washington, 1989. november 25. (Amerika Hangja, Lapszemle) -
Most New York-i munkatársunk, Thassy Jenő elmondja, hogy mit
olvasott a lapokban a holnapi magyar népszavazásról:

- Magyarország vasárnapi népszavazása a metropolis sajtójának
tükrében, ez mai jelentésem témája. Két lap foglalkozik ezzel,
cikkeiből kihagyom azt, ami Magyarországon ismert, de itt
magyarázatra szorul.

Kezdem a Wall Street Journallal. Budapesti tudósításának címe: a
szocialistákra kemény harc vár Magyarországon, elnökjelöltjük többé
nem biztos győztes.

A politikai események erősen felgyorsultak, és e pillanatban az
átkeresztelt kommunista pártnak látszanak kedvezni. A kísérlet annak
megakadályozására, hogy jelöltjük, a vezető reformista Pozsgay Imre
legyen az első demokratikus államelnök, esetleg kudarcot vallhat. De
még ebben az esetben sem lesz könnyű az exkommunistáknak, hogy
könnyen megszerezzék a keleti tömb első őszintén szabad választásán
az igazi díjat, a hatalomból való jelentős osztozást.

Gáti Károly professzor, a kelet-európai szakértő szerint a párt
elvesztette bázisát. Azzal sem talált hitelre, hogy új nevet adott
magának, a párt napja szerinte minden szempontból leáldozott.

Az elnökségért folytatott harc váratlanul keménynek bizonyult. A
terv, hogy ezen a vasárnapon válasszák elnökké Pozsgay Imrét, az
ország legismertebb politikusát, aki biztos győztesnek látszott, két
erősen liberális párt ellenkezésén elakadt. Amennyiben kísérletük a
népszavazással kudarcot vall, úgy január 7-ikén kerül sor az
elnökválasztásra, viszont ha sikert aratnak a népszavazáson, úgy a
parlamentre hárulna az elnök megválasztása, és az esetleg nem
Pozsgay lenne, hanem valaki más. Az elnöki hivatal, amely most
hirtelen kockán forog, döntő szerepet játszhat Magyarország
jövőjében. (folyt.)

Item: 7204

Kiad sor: 11/26/1989 19:44:50

Om Fejléc: kiad rvk2040 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Népszavazás - amerikai lapvélemények - 1. folyt.

Hír:

Az elmúlt héten a növekvő konfúzióban és a politikai harcokban a
népszavazás sikerének kilátása csökkent, nem azért, mint hogyha a
hangulat hirtelen a szocialistáknak kedvezett volna, hanem az

esetleges gyér számú szavazatok miatt. Sok szavazó odahaza maradhat, részben mert a Fórum a népszavazás bojkottját sürgeti, részben pedig mert nem tudják, hogy kire és hol szavazzanak.

A Magyar Televízió a múlt hét végén beszámolt arról, hogy a városi alkalmazottak által ki nem kézbesített felvilágosító nyomtatványok Budapesten szanaszét hevernek. De még ha sor is kerülne a január eleji közvetlen elnökválasztásra - a népszavazás következtében -, a szocialisták dolga akkor sem lenne a legkönnyebb. Pozsgay Imre úgy hiszi, hogy hálából reá szavazna a nép, mert hosszú ideig harcolt a reformokért. Viszont Magyarországon ma minden kapcsolat a régi párttal gyanús.

A Heti Világgazdaság helyettes szerkesztője Hirschler Richard szerint a nép utálja a pártot és ez árnyékot vet Pozsgayra is, aki valóban egyik hajtóereje volt a változásnak.

A szocialisták menedéke az elkövetkező hónapok során ellenfeleik soraiban mutatkozó zűrzavar lehet. A Magyar Demokrata Fórum sürgetése a népszavazás bojkottálására sokak szemében antidemokratikusnak tűnhet, egyik vezetője Jeszenszky Géza bevallja: kockázatos lépés volt, és többet árthat mint ahogy azt mi gondoltuk.

Viszont az SZDSZ sem tudta kiaknázni eddig a népszavazást saját hasznára. Sikerült 200 ezer aláírás összegyűjtése, szeptemberi 4 százalékos támogatásuk politikai megfigyelők szerint 10 vagy 20 százalékra növekedett - de mindeddig még elnökjelöltjük sincs. Mindezt beárnyékolja az aggodalom: Magyarország romló gazdasági helyzete miatt. Németh Miklós miniszterelnök a múlt héten közölte a parlamenttel, hogy az ország adóssága másfél milliárd dollárral több, mint amit a kommunisták korábban bevallottak a nemzetközi pénzalapnak. (folyt.)

Item: 7205

Kiad sor: 11/26/1989 19:48:11

Om Fejléc: kiad rvk2041 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Népszavazás - amerikai lapvélemények - 2. folyt.

Hír:

A szomorú az - mondja Hirschler Richard -, hogy 40 év után, amikor az ország szabad, ahelyett, hogy választásra készülhetne, ki kell hogy fizesse a kommunista uralom számláját - fejezi be cikkét a Wall Street Journal tudósítója Budapestről.

A Financial Times tudósítója szerint ellentétben a többi kelet-európai országgal, Magyarország uralkodó pártja lesz az első, amely jövőre a szavazók elé áll anélkül, hogy erre az utca tüntetése kényszerítette volna. A többpártrendszerre való áttérés gondos előkészítését azonban aláássa a konfliktus, amely a pártok között támadt, amelyek nemsokára átveszik a vezetés gyeplőjét.

Utalva a Magyar Demokrata Fórum és az SZDSZ vitájára, a Financial Times tudósítója így folytatja: a magyar választó máris belefáradt a politikába és a létért való küzdelembe, és most vasárnap mégis a szavazóurnához kényszerül. A népszavazás egy szinten világos kérdést vet fel, más szintjén viszont árulás Pozsgay Imrével szemben, aki vette magának a bátorságot, hogy kiálljon a reform mellé, és most ennek árát kell megfizetnie.

A Kerekasztal konferencia zárásakor mindenki elégedettnek látszott az általa javasolt menetrenddel, noha két résztvevő párt nem írta alá a megegyezést. Antall József, a Magyar Demokrata Fórum tapasztalt politikusa a parlamenti többség elnyerésének kilátásával vonzónak találta egy Pozsgay Imréhez hasonló elnökkel való együttműködést. Pozsgay is elégedett volt, mert a Magyar Demokrata Fórumra támaszkodva ez növelte saját megválasztásának esélyét. Sőt maga a párt is elégedettnek tünt, mert az átmenetkor legalább az elnökség elnyerésére számíthatott.

Az SZDSZ azonban mindebből nem kért. Túl felemlített kifogásain, a Magyar Demokrata Fórum és Pozsgay Imre harmonikus kapcsolatának megszakítása is szándékában állt. A támogatás, amelyre az SZDSZ talált a közönség soraiban, meggondolásra készítette a Magyar Demokrata Fórumot. (folyt.)

Item: 7206

Kiad sor: 11/26/1989 19:51:02

Om Fejléc: kiad rvk2042 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Népszavazás - amerikai lapvélemények - 3. folyt.

Hír:

A Magyar Demokrata Fórum Für Lajos személyében egy nem túlságosan ismert jelöltet állított. A hatalom megszerzéséért folytatott saját harcának első lépése Pozsgay Imre elárulása volt. Több magyar alkotmányos szakértő, aki nyomon követte a Kerekasztal tárgyalásokat, egyetért ezzel a kiértékeléssel. Szerintük az ambiciózus Pozsgay Imre komoly kockázatot vállalt, amikor segítette a Magyar Demokrata Fórum elismerését és most a Fórum megtagadja őt - holott sokan hiszik azt, hogy Pozsgay jó elnök lenne.

A Hazafias Népfrent, amelyet korábban Pozsgay Imre vezetett, szintén elpártolt tőle és Kulcsár Kálmán igazságügyminisztert választotta saját jelöltjének. Egy ügyvéd megjegyezte: íme ez hát a lojalitás, még az ideológiai szoros barátok között is.

A Magyarországon beállott rendkívüli változásokból egyre inkább az olvasható ki, hogy a politikát többé nem a kommunisták dominálják, hanem az újonnan feltűnő pártok és a hataloméért folytatott harcban a korábbi lojalitásukat hamar levedlik magukról a résztvevők.

Bármi legyen is a vasárnapi népszavazás kimenetele, Pozsgay Imre ügye mégsem teljesen veszített ügy, a tény, hogy többen küzdenek az elnökségért, megmentheti őt a politikai hanyatlástól - fejezi be kiértékelését a Financial Times tudósítója. +++

Item: 7209

Kiad sor: 11/26/1989 20:58:41

Om Fejléc: kiad rvk2045 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Panaszok a népszavazáskor

Hír:

München, 1989. november 26. (SZER, Világhíradó) - Most visszatérünk Budapestre. A Szabad Demokraták Szövetsége választási központjában azt kísérik figyelemmel, hogy történtek-e visszaélések a választások során - ebbe az irodába érkezett Szilágyi Sándor. Nos mi történt?

- Délután még azt tudtam jelenteni, hogy semmi különlegesebb dolog, panasz nem érkezett - mostanra megváltozott a helyzet. A legfontosabb hír az az, hogy a Kiskunhalas környéki választási körzeteket úgy alakították ki, hogy 10-15 kilométert kell egy-egy választópolgárnak utaznia, gyakran keresztülszelve más körzeteket. Tehát itt nyilvánvaló szabotázs történt, panasszal is fognak élni az érintettek.

Ugyancsak hasonló országos jelentőségű visszaélésnek nevezhető az, hogy Szekszárdon, valamint Budapesten a Korányi Kórházba nem voltak hajlandók kivinni a mozgó választási urnát. Így nemcsak a választásra jogosult betegek, hanem a kórház dolgozói sem tudtak szavazni.

Még egy hír van, hogy a szolnoki Kilián-laktanyában nem adtak igazolást a kiskatonáknak, hogy helyben szavazhassanak, úgyhogy azt gondolom, hogy 8 óra körül lesz bizony dolga a választásokat felügyelő bizottságoknak. +++

Item: 7211

Kiad sor: 11/26/1989 21:24:14

Om Fejléc: kiad rvk2047 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: A népszavazás körüli problémák

Hír:

London, 1989. november 26. (BBC, Esti panoráma) - Szakonyi Péter jelentését hallják Budapestről.

- Mivel a népszavazás megszervezésére rendkívül rövid idő állt rendelkezésre, nem meglepő, hogy sok probléma, váratlan esemény zavarta meg az előkészületeket. Jó néhány választóközvetben gondot

jelentett a megfelelő számú szavazófülkét és urnát elkészíteni és pontatlanok, hiányosak voltak a választási névjegyzékek is. Ez utóbbira jó példa a főváros VIII-ik kerülete, ahol a lakók 20-30 százaléka nem szerepelt az összesítésekben.

Egyes becslések szerint több százezer ember (...) jelenleg Magyarországon, tehát ők sem szavazhattak. Ők azok, akik állandó és ideiglenes lakóhely nélkül vannak, sőt a katonák egy része is, valamint a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok, akiknek számát 50 és 70 ezer közöttire taksálják.

Az említett objektív hiányosságokon túl a legzavaróbb mégis a választási kampány etikai kódexének kidolgozatlansága volt. A pártok képviselői érvek helyett érzelmekre és indulatokra építették kortesbeszédeiket, részrehajlással vádolták a magyar sajtót és sokszor egymás lejáratására is törekedtek. Budapesten például olyan SZDSZ plakát is az utcára került, amelyen Pozsgay Imrét koronával a fején ábrázolta egy karikaturista: "Ezt akarjátok?" felirattal kiegészítve.

Bár már szombat nulla órától tilos volt mindenféle korteskedés, plakátok, röplapok, sőt napilap cikkek is agitáltak a négy igen vagy a négy nem mellett.

A parlamentben tartózkodó 9 tagú országos választási bizottságból Torgyán Józsefet és Balsai Mátyást kérdeztem erről. (folyt.)

Item: 7212

Kiad sor: 11/26/1989 21:30:00

Om Fejléc: kiad rvk2048 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - A népszavazás körüli problémák - 1. folyt.

Hír:

Konkrét eseteket ugyan ők sem elítettek, de szerintük is minél hamarabb ki kellene dolgozni egy kampány felügyelő bizottság működésének és hatáskörének részleteit, valamint a választások etikai kódexét, ezek nélkül ugyanis a mostani népszavazáshoz hasonló, vagy annál még súlyosabb anomáliák vethetnek árnyat a választások tisztaságára.

A választásokról szóló első részeredmények ma este 8 órára várhatók, míg a végleges adatokra kedd reggelig kell várni. +++

Item: 7216

Kiad sor: 11/27/1989 17:39:34

Om Fejléc: kiad rvk1002 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Pozsgay szerint több volt az "igen"

Hír:

München, 1989. november 27. (SZER, Hírek 17:00) - A

Magyarországon tegnap tartott népszavazás első kérdésére adott válaszok között több az igen, mint a nem.

Az eredmény még nem hivatalos ugyan, de Pozsgay Imre államminiszter sajtótájékoztatóján ilyen értelemben nyilatkozott.

Jóllehet a különbség csekély - a lényegen ez nem változtat. Pozsgay Imre szerint a népszavazás - bár hátráltatta a szilárd intézmények kiépítését és göröngyösebbé tette a politikai stabilitáshoz vezető utat - segítette a szabad választások begyakorlását, és az emberek tudatára ébredhettek annak, hogy milyen mértékben befolyásolhatják döntéseikkel saját sorsukat.

A Szabad Demokraták Szövetségének irányítása alatt álló négy ellenzéki párt úgy véli, hogy győztesen került ki a tegnapi népszavazásból. Ugyanakkor rádiónk budapesti tudósítójának jelentése szerint a legutóbbi adatok azt mutatják, hogy a leadott szavazatok 50,2 százaléka a köztársasági elnök januárban történő megválasztását akarja, míg egy későbbi időpontra 49,8 százalék szavazott.

Mint több ízben jelentettük, a Népeségnyilvántartó Hivatal közölte, hogy a végeredményt várhatólag holnap teszik közzé. +++

Item: 7223

Kiad sor: 11/27/1989 18:36:34

Om Fejléc: kiad rvk1009 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Sajtókonferencia a népszavazásról

Hír:

München, 1989. november 27. (SZER, A mai nap) - Budapesten a Népeségnyilvántartó Hivatal bejelentette, hogy a népszavazásról legközelebb holnap reggel tesznek közzé hivatalos adatokat. A szavazatok számarányának megoszlása olyan alacsony, hogy részadatok közzétételével nem óhajtanak zavart kelteni.

- A tegnapi népszavazással kapcsolatban rendezett mai sajtókonferenciáról Lángh Júlia számol be hallgatóinknak:

- Ma reggel a parlament Vadásztermében az Országos Választási Bizottság azzal zárta le a sajtótájékoztatót, hogy befejezik, mielőtt még vitafórummá alakulna - az újságírók ugyanis elégedetlenek voltak a döntéssel, miszerint holnap - tehát kedden reggel 10 óráig, amikor már a népszavazás végleges eredményét közölhetik - semmiféle további adat nem kerül nyilvánosságra.

Ezt a döntést nem az Országos Választási Bizottság hozta, hanem az Állami Népeségnyilvántartó Hivatal - arra hivatkozva, hogy az eredmény rendkívül szoros, 50-50 százalék körül ingadozik ide-oda, - ilyen körülmények között márcsak a megbízható, végleges adatokat

érdemes közölni.

Holnap reggelig tehát csak a következő számok állnak rendelkezésünkre az első országos népszavazásról: a beérkezett eredmények 91,3 százalékanak feldolgozása után, és a hibásnak ítélt jegyzőkönyvek felülvizsgálata előtt - tehát ezek az adatok még nem véglegesek.

A népszavazáson a szavazati joggal rendelkező állampolgárok 58,2 százaléka a megjelent, vagyis 7580324-ből - ezen a hideg, szeles, havas vasárnapon - 4106485 polgár elment szavazni. (folyt.)

Item: 7224

Kiad sor: 11/27/1989 18:40:02

Om Fejléc: kiad rvk1010 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Népszavazás - 1. folyt.

Hír:

Ami a második, harmadik és negyedik kérdést illeti, 94-95 százalékos az igennel szavazók száma -, vagyis a magyar lakosság elsöprő többsége úgy döntött: vonuljanak ki a pártszervezetek a munkahelyekről, az MSZMP számoljon el a tulajdonában vagy kezelésében lévő vagyonról, és oszlassák föl - jogutód nélkül - a munkásörseget. Ekként a nép, szavazataival visszavonhatatlanná tette a parlamenti döntéseket.

Fej-fej mellett halad az igen és a nem az első kérdésben:

Csak a parlamenti választások után kerüljön-e sor a köztársaságielnök-választásra?

Az utolsó kiadott - nem végleges - adatok szerint 49,8 százalék igennel, 50,2 százalék nemmel válaszolt erre a kérdésre -, a különbség tehát 0,4 százalék.

A vasárnapról hétfőre virradó éjszaka folyamán a beérkező részadatok feldolgozása során többször is volt kereken 50-50 százalék - előfordult az igen válaszok mennyisége billent túlsúlyba, majd ismét a nem-eké. Valódi választás ez tehát, annak minden izgalmával és - tegyük hozzá - örömeivel, azért mert rendben, zavarok nélkül, civilizáltan zajlott a választás, és azért, mert itt valami új történik, ilyen nem élt meg ez a nép másfél emberöltő óta. Valóban választhatott, és valódi kíváncsisággal figyeli az előre nem tudható eredményt.

Éppen ezért zúdultak fel az újságírók a ma reggeli - és e témában holnap reggelig utolsó - sajtótájékoztatón. Miért ne kerülhetne a nyilvánosság elé a még nem végleges adat is? Miért kell ezzel holnap reggelig várni? (folyt.)

Item: 7225

Kiad sor: 11/27/1989 18:49:35

Om Fejléc: kiad rvk1011 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Népszavazás - 2. folyt.

Hír:

Figyelemre méltó volt az Országos Választási Bizottság két tagjának, a szabaddemokrata Órsi Mátyásnak és a kisgazda Torgyán Józsefnek a fölszólalása: végét lehetne már vetni az állampolgár kiskorúsításának és - hangsúlyozták, hogy ez magánvélemény - szerintük bátran ki lehetne tenni a felnőtt magyar népet annak az izgalomnak, ami 50-50 százalék körüli ide-oda mozgó részeredmények közléseivel járna - taps az újságírók részéről.

De az eskü természetesen őket is - mint az Országos Választási Bizottság tagjait - köti, magánvélemények közlése után tehát tartják magukat az Állami Népeességnyilvántartó döntéséhez: a titoktartáshoz holnap reggel 10 óráig.

És miért tart a számlálás ilyen soká? Mert a hibás jegyzőkönyveket újra át kell nézni, fölül kell vizsgálni - ezt egyébként a Belügyminisztérium által létrehozott munkacsoport erre a feladatra fölesküdt tagjai teszik. +++

Item: 7230

Kiad sor: 11/27/1989 22:05:18

Om Fejléc: kiad rvk1016 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Kis János a népszavazásról

Hír:

München, 1989. november 27. (SZER, Magyar híradó) - Kiküldött munkatársunk, Kasza László jelenti:

- A négy igen-párt -, ahogy manapság már az országban őket nevezik - sajtókonferenciát tartott ma délelőtt. Ezen - félhivatalosan - bejelentették, hogy tudomásuk szerint nemcsak hogy a választásra jogosultak 50 százalékánál több élt a szavazati jogával, hanem - és ez a nap meglepetése - az első kérdésben is az igen szavazatok vannak többségben. Ugyanakkor a választás lebonyolításával megbízott bizottság ezt az információt nem tudta megerősíteni.

Kis Jánost, a Szabad Demokraták Szövetségének ügyvivői testülete tagját kérdezem, hogy honnan az információ, és mennyire lehet ezt megerősítettnek tekinteni?

- Csak megismételhetem, amit Pető Iván a sajtóértekezleten mondott: az országház-téren sétáltunkban a falakon át hallottuk kiszűrődni az információ hangjait, innen tudjuk megerősíteni. Tehát hivatalosan nem tudom, mégis komoly jelek utalnak arra, hogy a négy

igen-pártja az első kérdésben is megnyerte a népszavazást.

- Hogyan ítéli meg a Szabad Demokraták Szövetsége - amely ugye kezdeményezője volt a népszavazásnak - ezt a mai helyzetet, amely a tegnapi népszavazás után előállt itt Magyarországon?

- Mi úgy gondoljuk, hogy a népszavazás egyértelmű igen-jei rendkívüli módon leegyszerűsítik a demokratikus átmenet döntő állomásához, a szabad parlamenti választásokhoz vezető utat. Gyakorlatilag az utolsó akadály is elhárult, amely köztünk és a szabad választások megrendezése között állt. A parlament bármelyik pillanatban feloszthatja önmagát, és kitűzheti a parlamenti választások időpontját. (folyt.)

Item: 7231

Kiad sor: 11/27/1989 22:10:05

Om Fejléc: kiad rvk1017 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Kis János a népszavazásról - 1. folyt.

Hír:

Mindenképpen mondhatjuk, hogy a felnőtt lakosság több mint 50 százalékát komolyan aggasztotta: nevezetesen - ahogyan visszaélve a parlamenti választások előtti különleges helyzet még meglévő előnyeivel - a kommunisták elnököt választatnak maguknak, és ezzel hatalmuk egy részét átmentik a parlamenti választások utáni új, demokratikus köztársaságba is -, amely ilyenformán nem lehet igazán demokratikus.

Ebben az értelemben tehát a helyzet - úgy gondoljuk -, hogy jelentősen leegyszerűsödött. Leegyszerűsödött annyiban is, hogy az a folyamatos válság, amely a szeptemberben kötött megállapodások aláírása-alá nem írása során kirobbant, és ami még mind a mai napig nem tud nyugvópontra jutni, most óhatatlanul nyugvópontra jut.

Hiszen azok a kérdések, amelyek akkor megosztották az Ellenzéki Kerekasztal tagjait, alapszervezeteit is, de a társadalom szélesebb köreit is -, ezek a kérdések most már lezárultak. Mind a négy kérdésre ott az egyértelmű négy igen, és mi úgy gondoljuk, hogy mostantól fogva előrefelé kell tekinteni, nem hátrafelé. Nem azokkal a sebekkel kell foglalkozni, amelyek ebben az időszakban egyik, vagy másik félen estek. Nem azzal kell foglalkozni, hogy kin estek sebek és kin nem estek sebek, hanem azzal foglalkozhatunk, hogy mit tehet valamennyi komoly politikai erő azért, hogy a szabad választásokhoz minél simább, minél nyugodtabb körülmények között juthassunk el. +++

Item: 7235

Kiad sor: 11/27/1989 22:42:21

Om Fejléc: kiad rvk1021 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Új konszenzusra van szükség Magyarországon

Hír:

London, 1989. november 27. (BBC, Panoráam) - Pozsgay Imre államminiszter, az MSZP köztársaságielnök-jelöltje ma délután úgy nyilatkozott, hogy az ellenzék valószínűleg megnyerte a tegnapi népszavazást, és elhalasztják az elnökválasztást. A végleges eredményre persze még várni kell, de ha már Pozsgay is ezt mondja, valószínű, hogy nem nagyon tévedhet.

Telefonon megkérdeztem budapesti különtudósítónkat, Szakonyi Pétert, hogy mennyire meglepetés az eredmény?

- Tulajdonképpen meglepő is volt és nem is volt meglepő - egyaránt. Hiszen az nyilvánvaló volt már az első órák után, hogy nagyon szoros küzdelem lesz. Tehát néhány százalék, néhány tized százalék fog dönteni majd. Az igazi meglepetés az volt, hogy a Magyar Demokrata Fórum bojkottfelhívása mennyire hatástalan volt, hiszen egy 57-58 százalékos részvételi arány - ez mindenképpen a bojkottfelhívás sikertelenségét igazolja.

- Hogyan értelmezhető ez?

- Úgy vélem, hogy az emberekben van egy bizonyos tisztelet a népszavazás iránt, hiszen ezt a jogukat évtizedeken keresztül nem gyakorolhatták. És úgy érzem, hogy a Demokrata Fórum bojkottfelhívása rossz időben, rossz szöveggörnyezetben jelent meg, és nem utolsósorban az emberek egy részét az is taszította, hogy a parlament közvetlenül a szavazás előtt, a parlamenti sajtótájékoztatón a Magyar Szocialista Párt mellett ülve, egy asztalnál ülve agitáltak a bojkott mellett.

- Ezek szerint úgy tűnik, hogy a Magyar Demokrata Fórum most jelentős politikai veszteséget szenvedett ezzel? (folyt.)

Item: 7236

Kiad sor: 11/27/1989 22:47:22

Om Fejléc: kiad rvk1022 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Új konszenzusra van szükség Magyarországon - 1. folyt.

Hír:

- Feltétlenül. Feltétlenül jelentős politikai veszteséget szenvedett, és az SZDSZ, vagyis a Szabad Demokraták Szövetsége úgy tűnik, hogy megerősödve került ki ebből a küzdelemből. Hiszen az ő győzelmét, az ő minimális győzelmét - az 50 százalék fölötti részvétel volt - és ez megtörtént.

- Na most ezt a szavazók annak a tudatában tették-e, hogy ezt az SZDSZ akarja, vagyis tudják-e, hogy most az SZDSZ-nek segítettek, vagy pedig általában a népszavazást kedvelik, és úgy gondolták, hogy leadják voksukat?

- Igen nagy bizonytalanság övezte az egyes kérdést. Hiszen a parlament egy magyarázó szöveget tett a kérdés mellé. Már ez is törvénysértő volt - hiszen százezer aláírás fölött magyarázó szöveg hozzátételére nincs lehetőség. Ez 50 ezer aláírás esetén tehető hozzá. Tehát úgy érzem, hogy az embereknek, vagy az emberek nagy része nem tudta pontosan, hogy mire mond igent és mire mond nemet, az első kérdésben. Tehát sokan nem fogták fel, hogy az időpontról szavaznak, nem pedig arról, hogy a nép közvetlenül válasszon, vagy a parlament válassza a köztársasági elnököt

Ma délelőtt viszont volt egy sajtótájékoztató, az úgynevezett kiskoalció pártjai tartották, melynek tagjai: a Fidesz, az SZDSZ és a Kisgazdapárt. (Sic) És egy olyan javaslatot tettek a kormány-, illetve a többi pártoknak, hogy - lévén: ilyen szoros eredmény alakult ki ebben a kérdésben -, egy újabb konszenzusra van szükség.

Tehát akár az igen, akár a nem felé dől el az egyes kérdésekre adott válaszok végleges aránya - ami egyébként a mai éjszakai órákban, vagy holnap a kora reggeli órákban várható - tehát bármi legyen is a döntés, egy új konszenzusra van szükség arról, hogy mi történjen a közeljövőben. (folyt.)

Item: 7237

Kiad sor: 11/27/1989 22:55:35

Om Fejléc: kiad rvk1023 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Új konszenzusra van szükség Magyarországon - 2. folyt.

Hír:

Ők azt javasolják, hogy a parlament változtassa meg az alkotmányt, és tegyen hitet amellett, hogy a köztársasági elnököt mindig a nép válassza meg - tehát nem parlamenti alku végeredménye lesz a köztársasági elnök személye.

- Úgy tűnik nekem, hogy ez tulajdonképpen Pozsgay Imre szempontjából egy kis minikatasztrófa, mert minél tovább halogatják az elnökválasztást, annál jobban csökken a lehetősége -, vagy rosszul látom?

- Nem. Pozsgay Imre is érzi. Ma délután tartott egy sajtótájékoztatót Pozsgay Imre -, már annak ismeretében, hogy úgy tűnik, hogy az igenek erősebbek lesznek néhány tized százalékkal a nemeknél. Pozsgay Imre is érzi ezt, és elmondta, hogy - tudva az idő értékét - mindenképpen aláveti magát a népszavazás döntésének és azt is tudja, hogy ha a parlament választaná a köztársasági elnököt, az ő esélyei még alacsonyabbak, még kisebbek lennének.

- Ki az, aki legközelebb kerülhet hozzá vetélytársként?

- Hát ezt nagyon nehéz most, ebben a percben megmondani, hiszen úgy vélem, hogy potenciális jelölt esetleg csak Kulcsár Kálmán

lehet. A többi jelölt: Für Lajos, vagy Király Zoltán, vagy Vörös Vince - akinek a neve a közelmúltban felmerült, mint potenciális köztársasági elnökjelölt - úgy érzem, nem elég karizmatikus egyéniségek, nem nagyon ismeri őket az ország népe, és úgy tűnik, hogy a 3-4 hónap is kevés ahhoz, hogy Pozsgay Imre ismertségét, népszerűségét pótolják. Azt hiszem, hogy ez szinte lehetetlen feladat. (folyt.)

Item: 7238

Kiad sor: 11/27/1989 23:00:25

Om Fejléc: kiad rvk1024 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Új konszenzusra van szükség Magyarországon - 3. folyt.

Hír:

Pozsgay Imre egy nagyon érdekes megjegyzést is tett ma délután a sajtóértekezleten. Egy újságírói kérdésre, amely azt firtatta, hogy egy gyenge köztársasági elnöki funkciót is elvállalna-e, Pozsgay Imre úgy válaszolt, hogy tisztán reprezentatív funkciójú köztársasági elnöki pozícióra nem vágyik. Ez tőle idegen, és úgy véli, hogy a tisztség jelenlegi formája - tehát egy olyan köztársasági elnök, amely elég erős ahhoz, hogy a hatalom megoszlásába bekapcsolódjék és kiegyenlítő erőként működjön, de elég gyenge ahhoz, hogy önkényuralmi formát betöltsön - tehát ez a jelenlegi állapot neki megfelel. És ő ezt fogadná el. Ennél gyengébb köztársasági elnöki pozíció őt nem érdekli.

- Londonban az angol sajtó nagyon el volt csodálkozva azon, hogy a várakozások ellenére olyan nagy számban vettek részt a népszavazáson. Lehet, hogy annak jele, hogy a magyar társadalom most már egy kicsit politizál is? Eltűnik a közöny, amit eddig tapasztaltunk?

- Ilyet csak remélni lehet, hogy így történik. Én egy kicsit pesszimistább vagyok, én úgy vélem, hogy az emberekben még működik az a reflex, hogy ha szavazás van, akkor oda el kell menni. Hiszen emlékszem: az 1985-ös választásokon még megtörtént az, hogy azokért késő este elmentek, akik nem mentek szavazni. Tehát felkérték, hogy fájadjanak be a szavazófülkékbe. Úgy vélem, hogy főleg vidéken volt erős ez a népszokás, és az emberek a templom után, vagy a templom előtt mentek szavazni. Azt csak remélni lehet, hogy egy aktivizálódó politikai közélet jele ez a magas részvételi arány. (folyt.)

Item: 7239

Kiad sor: 11/27/1989 23:07:23

Om Fejléc: kiad rvk1025 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Új konszenzusra van szükség Magyarországon - 4. folyt.

Hír:

- És végül: egy ilyen szoros eredmény után is olyan eredmény, ami tulajdonképpen egy kicsit váratlan azért. Várható, hogy nagy tárgyalások lesznek, egyeztetések, esetleg új szövetségek

alakítására alkudozások lesznek?

- Igen, az alkudozások már a népszavazást megelőzően megindultak. És tulajdonképpen a parlamenti sajtótájékoztatókon két hatalmi centrum, két koalíció képe derengett fel az érdeklődők előtt: egy úgynevezett nagykoalíció - amelyben a Hazafias Népfront, a Magyar Szocialista Párt, a Magyar Demokrata Fórum, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt, a Kereszténydemokrata Néppárt és a Magyar Néppárt venne részt - és az úgynevezett kiskoalíció, amelyben az előbb említett három szervezet tagjai kapnának helyet.

Tehát úgy tűnik, hogy polarizálódott az ellenezék is - és ez bizonyos mértékben még bonyolultabbá teszi a magyar közéletet, a magyar politikai életet. Hiszen ha most egy tárgyalássorozat indul - például az elnökválasztás időpontjáról, ami azt hiszem, hogy szükségszerű - akkor már nem egy egységes ellenzékkal szemben tárgyal a kormány, illetve a parlament, hanem egy igenis megosztott, érdekektől szabdaltnak kell leülnie tárgyalni. +++

Item: 7303

Kiad sor: 11/28/1989 23:09:34

Om Fejléc: kiad rvk2041 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Antall József a népszavazásról

Hír:

London, 1989. november 28. (BBC, Panoráma) - Antall Józsefet, a Magyar Demokrata Fórum elnökét kérdezem meg: hogyan látja a vasárnapi népszavazás jelentőségét az MDF jövője szempontjából?

- A népszavazás eredményét a Magyar Demokrata Fórum nem tekinti vereségnek, mert nem pártok közötti választásról volt szó. Következetes kíván maradni ahhoz a megállapodáshoz, amit más szervezetekkel együtt szeptember 18-ikán megkötött, és amelyben elfogadja a köztársasági elnök előzetesen, közvetlenül történő megválasztásának lehetőségét. Ezzel ellentétes akcióhoz való csatlakozást szószegésnek tekintett volna. Ugyanakkor nem értett egyet azzal a módszerrel, hogy már elfogadott törvények, megállapodások összekapcsolhatók-e egy népszavazásnál más kérdésekkel, tehát az elnökválasztás problematikájával.

Először meghirdettük, hogy tagjaink személyes döntésére bízunk a szavazást, majd a konkrét állásfoglalás kívánságának eleget téve politikai, erkölcsi megfontolások alapján az ilyen jellegű népszavazással nem kívánva azonosulni, a távolmaradást ajánlottuk a tagjainknak. Közben hangsúlyoztuk: nem tekintjük a Magyar Demokrata Fórummal történő szembenállásnak tagjaink részéről a szavazásban való részvételt.

Úgy vélem, hogy a népszavazás vesztesei az ortodox kommunisták,

akik a közvélemény-kutatási értékszavazás alapján láthatták a három, már elért célkitűzés - munkásörtség, a munkahelyi pártszervezetek és a pártvagyon kimutatása területén - a 95 százalék körüli állásfoglalást. Ugyanakkor a magyar nép világosan meghatározta az árukapcsolás ellenére is a különbséget az első kérdésben elfoglalt, közel 50-50 százalékos, 0,2 különbséges megosztással történő állásfoglalást és a másik három kérdésben tett 95 százalék körüli szavazás értelme között. (folyt.)

Item: 7304

Kiad sor: 11/28/1989 23:11:51

Om Fejléc: kiad rvk2042 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Antall József a népszavazásról - 1. folyt.

Hír:

A népszavazás tulajdonképpeni tétje kérdésében tehát közel egyforma állásfoglalásra került sor, illetve a lakosság 42 százaléka távolmaradással jelezte az igazi tét hiányát. Úgy látjuk, hogy - függetlenül a pártok állásfoglalásától - a népszavazással lezárult egy szakasz, és most minden erővel a fő kérdés, a szabad parlamenti választás felé lehet fordulni, ami az alapkérdés az ország politikai és gazdasági stabilitásának biztosítása terén. Úgy véljük, hogy ezt 1990. márciusában meg kell tartani.

Azt a tényt pedig, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége létszáma növekedett, önbizalma megerősödött ezekben a hetekben a népszavazás előkészítése során, a nyári pótválasztásokhoz viszonyítva, amikor az SZDSZ tulajdonképpen igen alacsony számot ért el a szavazásoknál, pozitív elemnek is tekinthetjük hosszabb távon, mert a kisebbségben maradás érzése elmúlhat és kiegyenlítettebb politikai életet tesz majd lehetővé. +++

Item: 7312

Kiad sor: 11/29/1989 00:00:01

Om Fejléc: kiad rvk2050 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: A népszavazás - az NSZK-ból nézve

Hír:

Köln, 1989. november 28. (DLF) - Öt héttel ezelőtt alapított Magyar Köztársaság államfőjét az Országgyűlés fogja megválasztani, természetesen az első szabad parlamenti választások után. Így döntöttek a magyarok a vasárnap megtartott népszavazáson. A népszavazás háttérét és jelentőségét Kurt Kwazni világítja meg:

- Jóllehet a szavazócédulán négy kérdésre kellett válaszolni, az érdeklődés az első kérdésre összpontosult, hogy mikor válasszák meg az új államfőt: az első szabad parlamenti választások előtt, vagy után? Ennek a kérdésnek az eldöntésére szólították fel az elmúlt hetekben a csaknem nyolcmillió választásra jogosult magyart.

Ha a többség nemmel szavazott volna, vagy a választásra jogosultak

több mint fele nem ment volna szavazni, akkor januárban rendezték volna az elnökválasztásokat. Miért volt fontos e kérdés eldöntése?

Négy ellenzéki csoport - a Szabad Demokraták Szövetsége, a Fidesz, a Kisgazdapárt és a Szociáldemokrata Párt - úgy vélte, hogy az előre megválasztott államfő egyedül a jelenlétével méltánytalanul befolyásolhatná a parlamenti választásokat. Ezért figyelmeztette a négy csoport közös plakátja a választókat arra, hogy aki otthon marad, a múltra szavaz.

A másik nagy ellenzéki csoport, a Demokrata Fórum hibát követett el, amikor a népszavazás bojkottálására szólította fel a választókat azzal az indokkal, hogy nincs miről dönteni. Igaz, a szavazólapon megválaszolendő másik három kérdésre a parlament döntései kielégítő választ adtak, így azokat legfeljebb utólag lehetett helyeselni, vagy elvetni. A munkásörseget feloszlatták, megszüntették az üzemi pártszervezeteket, és a volt kommunista pártnak el kell számolnia vagyonáról. (folyt.)

Item: 7313

Kiad sor: 11/29/1989 00:04:00

Om Fejléc: kiad rvk2051 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: - Népszavazás - DLF - 1. folyt.

Hír:

Az az érv azonban, hogy az államfő nem fog sok vizet zavarni, nem felelt meg a valóságnak. A jövőbeni államfő jogköre ugyanis rendkívül széleskörű. Nemcsak a hadsereg főparancsnoka lesz, hanem a parlamentet is feloszlathatja, sőt a rendkívüli állapotot is kihirdetheti.

Ha figyelembe vesszük, hogy a volt kommunista, ma Szocialista Párt képviselői egy esetleges új kormányban minden bizonnyal megtarthatják a belügyi és a honvédelmi tárcát, akkor Pozsgay államfővé választása esetén akkor is maradt volna a régi hatalmi struktúra túlsúlya, ha a szabad választáson az ellenzéki pártok győznének. A kommunisták hatalmának ilyen konzerválásába az új, demokratikus ellenzék nem egyezhetett bele, és a magyar lakosság demokrácia iránti érzékére vall, hogy felismerte a népszavazás jelentőségét, és a jövőben megválasztandó parlamentre bízta az új államfő megválasztását.

Egy másik okból is tévesen döntött a Demokrata Fórum, amikor a népszavazás bojkottjára szólította fel a lakosságot. Kádár éppen azzal konszolidálta hatalmát, hogy az embereket távol tartotta a politikától. Elriasztotta őket a politizálástól részben megfélemlítéssel, részben azzal az ígérettel, hogy a párt mindig tudja, mi a becsületes magyar dolgozók érdeke. Végzetes következményekkel járhatott volna, ha az emberek ismét azokra hallgattak volna, akik azt mondták nekik, hogy maradjanak otthon, hiszen a népszavazáson nincs miről dönteni. +++